

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto, za pol leta dve kroni, za četrto leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

:: Telefon štev. 216. ::

Č. kr. poštna hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Vsebina: Gospodarska šola. Kmečki kredit in dolгови. Vnovčevanje živine. Skrb za zdrava stanovanja. Gospodarski pregled. Poročilo Gospodarske zveze v Ljubljani. Zadružni pregled. Občni zbori. Bilance.

Gospodarska šola.

Mogočni razvoj slovenskega kmetijstva zahteva tudi sposobne upravne oblasti, ker se jim je delo ne samo pomnožilo, ampak tudi otežilo. Kaj je bilo n. pr. včasih treba znati županu na deželi? Zadostovalo je, da je znal pisati in brati; parkrat na leto je šel na glavarstvo, kjer so se reševale občinske zadeve kar ustno, mnogokrat seveda v škodo kmeta. In kaj mora danes župan vse vedeti? Niti od daleč ne zadostuje, da je dober gospodar in pošten mož, skoraj se zahteva od njega, da bi bil preštudiral vse stroke na univerzi! Poznati mora najprej vse upravne oblasti in inštanice od žandarjev notri do ministerstev; biti mora trgovec, da pravilno gospodari z občinskim premoženjem in da zamore sodelovati pri domači hranilnici in posojilnici; ob skupnih naročilih ali podporah občanom mora župan biti štacunar, ki tehta in meri ter razdeljuje in dela račune; kot župan mora poznati vse vrste davkov, ki jih občani plačujejo in poznati mora vse vire občinskih dohodkov; biti mora boljši ko vsak davkar, če hoče varovati koristi občine in občanov, da pa je župan ne samo advokat cele občine, ampak tudi sodnik, ki v mi-

rovnih sodiščih deli pravico, gotovo povzroča nove skrbi. In zraven mora biti še živino-zdravnik, da pomaga v nesreči.

Zdaj pa primerjajmo s to množino zahtev na znanje župana in občinskih odbornikov izobrazbo, ki jo prinese kmečki mladenič iz ljudske šole. Saj vemo, da se uči poznati bogove starih Grkov, da ve, koliko milijonov metrov meri sonce in kakšne živali da se pasejo po afriških puščavah; pa ga vprašaj najenostavnejše stvari iz domače uprave in zadel bodeš na popolno nepoznanje vsega, kar ga neposredno obdaja. Gotovo mnogokrat temu niso krivi učitelji, ampak šola sama in njen ustroj. Ker pa šole ne moremo naenkrat predrugačiti, moramo računati z danimi razmerami.

Deželni zbor kranjski je hotel odpomoči nedostatom ljudske šole in je zato na predlog dr. J. Kreka že leta 1912 sklenil, da naj se ustanovi na deželni trgovski šoli v Ljubljani poseben tečaj: Gospodarska šola, ki naj spopolni splošno izobrazbo kmečkih udeležnikov ter jih vzgaja za razumne občane, ki bodo kdaj pozneje zmožni občinski odborniki in morebiti županje ravno zato, ker bodo imeli dovolj zadevne izobrazbe. Organizacijske določbe določajo namreč, da naj Gospodarska

šola podaja kmečkim mladeničem ono splošno in kmetijsko izobrazbo, ki jim je potrebna za obisk specialnih šol. Vzbuja naj zanimanje za nadaljno izobrazbo, goji razumevanje gospodarskega in javno-upravnega življenja ter vzgaja mladeniče za zveste člane upravnih avtonomnih zastopov.

Posebno važnost je pri vsprejemanju podeljati na to, da prihajajo v šolo le kmečki mladeniči, ki bodo ostali doma na posestvu svojih staršev. Da se to omogoči, se je šola določila samo na 5 zimskih mesecev, ko vse poljsko delo počiva: od 1. novembra do konca marca.

	Število ur na teden	
	prva 2 meseca	zadnje 3 meseca
1. Slovenski jezik in spiseje	8	6
2. Računstvo in knjigovodstvo	6	6
3. Domoznanstvo	2	2
4. Ustava in uprava	8	2
5. Kmetijstvo	14	14
6. Trgovsko in obrtno pravo	—	4
7. Civilno in kazensko pravo	—	4
Skupaj	38	38

Za primer naj navedem tukaj-le podrobnosti iz predmeta:

Ustava in uprava.

Učni smoter: Poznavanje važnih v vsakdanje življenje segajočih zakonov in naprav sploh, ki zadevajo ustavo, pravosodje, javno upravo in gospodarstvo javnoupornih organov.

Učna snov:

I. Ustava.

A. Na kratko je pojasniti razmerje med avstrijsko in ogrsko državno polovico. Skupne zadeve, nagodba in kvota. Ustava v avstrijskem državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel. Cesar in parlament. Državna zakonodaja.

B. Deželna avtonomija in deželni zbori.

C. Občinska samouprava.

II. Pravosodje.

A. Civilno pravosodje. Uredba in pristojnost sodišč, pravnih stranek, sodno postopanje, pravni leki, nesporno postopanje in izvršilno postopanje.

B. Kazensko postopanje. Stranke v kazenski pravdi, uvodno postopanje, glavna razprava, pravni leki in izjemna sodišča.

III. Uprava.

A. Organi javne uprave. 1. Državni upravni organi. Sestava in delokrog ministrstev, najvišjega računskega dvora, političnih deželnih oblastev, političnih okrajnih oblastev, finančnih ravnateljstev, deželnih, okrajnih in krajnih šolskih svetov, rudarskih oblastev. 2. Avtonomni upravni organi. Deželni odbor, občinski odbori, občinska starešinstva in županstva, gospodarski odbori, okrajni cestni odbori, zdravstveno okrožni zastopi. Kmetijske stanovske zadrage.

B. Predmet javne uprave. 1. Pregledno naj se razlagajo lovski zakon, vodopravni zakoni, postopanje pri zagrajevanju hudoornikov, (prošnje za državne in deželne podpore), istotako pri melioracijah in agrarnih operacijah; gozdni zakoni, obširneje cestni zakoni. Šolski zakoni.

2. Občinsko gospodarstvo (občinski red), zdravstvena služba občine, ubožna preskrba, državljanstvo in domovinske pravice.

3. Poselski red, zavarovanje proti neugodam in bolezni, stavbena in požarna policija. Vojni zakon (le najvažnejše točke, zlasti glede olajšav posestnikom podedovanih kmetij, podpore rezervistom, oziroma družinam). Shodni in društveni zakon.

IV. Finančna veda. Proračuni javnoupornih organov (potrebščina, pokritje). Davki, doklade in naklade (užitnina), pristojbine. Carina in carinska politika. Način posojil javnopravnih korporacij. —

Pogoj za sprejem v šolo je le neomažeževano življenje, dovršena ljudska šola in 16. leto starosti. Plačati je le K 5— vstopnine, šolnine pa nobene. Hrana in stanovanje velja mesečno K 40—, torej za celi tečaj K 200—. Zglašati se je do 1. novembra pri ravnateljstvu Slovenske trgovske šole v Ljubljani.

Ker bo Gospodarska šola brez dvoma velike važnosti za naš kmečki naraščaj, pri-

poročamo, da vsak premožnejši posestnik, ki zmore stroške, pošlje svojega sina na ta izobraževalni tečaj.

Kmečki kredit in dolгови.

Kmečki kredit je lahko posestni ali obratni kredit. Posestni kredit porabimo, da pridobimo ali zboljšamo svojo posest ali pravzaprav lastnino. Kredit, ki se potrebuje za pridobitev lastnine, torej pri nakupih zemljišča, če nima kupec dovolj denarja sam, ali pri podedovanju, oziroma prevzetju posestva po stariših, ker je treba izplačati bratom in sestram ali pa tudi drugim sorodnikom doto, je posestni kredit v ožjem smislu. Posestni kredit za zboljšanje posestva imenujemo melioracijski kredit. Obratni kredit nam pokriva primankljaje za izdatke tekočega gospodarstva, n. pr. primankljaje za nabavo orodja, strojev, umetnih gnojil, semenja, za izplačilo plač poslom in dninarjem, davkov in zavarovalnin ali obresti od dolgov, za nakup živeža in obleke. Zadnje vrste kredit, to je za nakup živeža in obleke in za pokritje drugih stroškov za življenje, zdravje, zabavo, izobrazbo in podobne namene, se imenuje konsumptivni kredit in ima to posebnost, da je nerodoviten, dočim kredit za nakup semenja ali plemenske živine in za različne druge potrebščine pri pametnem gospodarstvu lahko mnogo nese, tak kredit je produktiven.

Z ozirom na varstvo, katero ima ali dobi upnik za dano posojilo, se deli kredit v realni (stvarni) in osebni kredit. Pri stvarnem kreditu se zastavijo v varstvo premičnine ali nepremičnine. Premičnine se morajo pri zastavi izročiti upniku v varstvo. Največkrat se na ta način zastavijo vrednostni papirji. V takem slučaju govorimo o lombardnem kreditu, ki je pa bolj trgovskega značaja. Na kmetih pride zelo malo v poštev, bolj v krajih, kjer imajo skladišča za žito in druge pridelke. Potrdila in dokazila za v teh skladiščih hranjeno blago se imenujejo skladiščni listi in

skladiščnozastavni listi (warrant, izg. vórens) so skoraj edini vrednostni papirji, ki bi lahko prišli v večji meri v poštev za kmečki stan za lombardna posojila. Za našega kmeta pride pravzaprav v poštev samo oni stvarni kredit, pri katerem se zastavijo v varstvo nepremičnine, zemljišča in poslopja, te vrste kredit se imenuje zemljeknižni ali hipotekarni kredit ali nepremičniški (imobilijarni) kredit.

Pri osebnih kreditih je varnost utemeljena v zanesljivosti dolžnikovi, če ta ne zadostuje, če se ne zaupa dovolj dolžnikovi volji ali zmožnosti, se pritegne še osebno jamstvo ene ali več drugih oseb, to je porokov. Osebni kredit brez poročstva se imenuje lahko kredit brez pokritja. Za tak kredit je najbolj v navadi oblika menic, ki se odlikuje po točnosti, natančnosti in strogosti, kar je z ozirom na pomanjkanje vsakega pokritja razumljivo, opravičljivo in celo potrebno, za kmeta pa zelo neprikladno, da naravnost nevarno, ker je menično pravo tako zamotano, da ga pri sedanji izobrazbi kmečki človek ne more dobro poznati in pametno rabiti, pa tudi način kmečkega gospodarstva za tako natančno in strogo obliko posojil ni primeren. To so dobro vedeli oderuhi in so menice večkrat izrabljali za različne oderuške posle. Menični kredit odgovarja potrebam trgovskega poslovanja, nekoliko manj obrtnikom, za kmečke razmere je pa vselej nevaren.

Z ozirom na časovno dobo lahko delimo posojila v posojila za kratek čas in v posojila za daljšo dobo, slednja zopet v odpovedljiva in neodpovedljiva in odpovedljiva v takoj odpovedljiva in odpovedljiva z obrokom.

Že pri tej razdelitvi se vidi, da ima kmečki kredit poseben značaj, da je utemeljena ločitev med trgovskim in obrtnim kreditom na eni in kmečkim kreditom na drugi strani. Še bolj dalekosežna je razlika med kmečkim kreditom in kreditom države in drugih javno-pravnih oseb kot dežel, občin, javno-pravnih zadrug i. t. d. Kakor rečeno, ne prideta za kmečke razmere v poštev menični kredit in

kredit za zastavljene premičnine, zlasti vrednostne papirje. Kmečko gospodarstvo je označeno s tem, da kmet pravzaprav samo enkrat v letu pride do večjih dohodkov, namreč v jeseni, ko proda poljske pridelke, vino, prašiče i. t. d., sicer ima samo malenkostne dohodke za jajca, kuretno in druge drobnarije ali pa izredne dohodke n. pr. za prodani les. Iz tega sledi, da je za kmeta neprikladen v trgovskem poslovanju zelo navadni trimesečni kredit. Tudi obratni kredit za kmeta ne sme biti za krajšo dobo kot najmanj za eno leto. Z ozirom na različne elementarne nevarnosti kakor so bolezni pri živini in ujme na polju pa še bolj ustreza kmečkim potrebam triletni ali štiriletni kredit, kakor je v navadi pri naših kmečkih denarnih zadrugah na zadolžnice s poroštvom.

Razlika med mestnim in kmečkim hipotekarnim kreditom temelji v narodnogospodarski zahtevi po stalnosti, po konservativizmu kmečkega stanu. Za celotno narodno gospodarstvo je slabo znamenje in gotova škoda, če kmečka posestva pogosto menjajo svoje gospodarje, zlasti če pogosto prehajajo na druge rodbine. Ker je kmečki stan temelj cele družbe, mora nestalnost v kmečki lastnini povzročiti tudi nestalnost povsod drugod. Cela narodnogospodarska stavba, da, cel narod in država zgubi granitno podlago, cela stavba se postavi na pesek. Obenem je za obdelovanje in gospodarjenje kmečkega posestva stalnost in tradicija tako potrebna, da je brez njih tudi vsako posamezno gospodarstvo težko in redkokedaj uspešno, dočim je za narodno gospodarstvo in sploh za javnost skoro brezpomembno, če mestne hiše in poslopja pogosto menjajo svoje lastnike. To razliko mora vpoštevati kmečka kreditna politika.

Splošno se pa kmečki kredit loči od vsakovrstnih drugih kreditov po tem, da je pri njem izključena vsaka špekulacija. Nekoliko že pri obrti, bolj pri trgovini, najbolj pa pri industriji računa posojiljemalec, da mu bo v ugodnem slučaju neslo najeto posojilo dvakrat

toliko ali še več, kolikor bo moral plačati obresti, posojilodajalec pa računa, da bo morda v neugodnem slučaju zgubil vse obresti ali celo nekaj posojene glavnice. Zato se posojiljemalec ne boji nekoliko višjih obresti, ker upa, da bo še vedno imel dobiček, posojilodajalec pa mora zahtevati višje obresti za nevarnost, v katero se podaja, ker se mu lahko pripeti, da bo dobil tudi nižje obresti kot drugod ali da bo celo imel zgubo na kapitalu. Pri kmetu je čisto drugače. Pameten kmet ne more nikdar računati, da bo z najetim posojilom prigrispodaril kaj prida več kot po pet ali šest od sto. Agrarni politiki splošno priznavajo, da je celo obrestna mera, ki je sedaj določena pri naših rafajznovkah in ki je splošno precej nižja kakor pri mestnih kreditnih zavodih, za kmečko gospodarstvo odločno previsoka in da zelo ovira napredek kmetijstva. Previden kmetovalec ne more biti prepričan, da mu bo posojilo, ki bi ga vzel, da bi izboljšal svoje gospodarstvo, toliko neslo, da bi lahko plačeval obresti in dolg amortiziral, zato ne mara vzeti dolga in izboljšati gospodarstva, čeprav ve, da bi bilo izboljšanje koristno in mogoče. Tako je napredek kmetijstva, kakor ga uči moderna veda in pridičuje razširjeni kmetijski pouk, omogočen samo tistim kmetovalcem, ki imajo dovolj lastnega kapitala. Nasprotno je pa pri pametnem dovoljevanju kmečkega kredita izključena tudi vsaka nevarnost za posojeni kapital in pogojene obresti, kmet ne jemlje posojila v špekulativne namene, on ne računa pri najetju posojila niti na velik dobiček niti na zgubo. Ne more se sicer reči, da bi bila vsaka nevarnost izključena, ker se tudi pri kmečkih posojilih dogajajo semintja zgube, čisto lahko se pa trdi, da je tu riziko neprimerno manjši.

In čudovito soroden značaju kmečkega kredita je značaj kmečkega odvišnega kapitala. Ves kredit sloni namreč na dejstvu, da imajo nekateri ljudje denar, ki ga ne morejo ali ne znajo plodonosno rabiti, drugi ga pa nimajo, pa bi lahko z njim kaj prigrispodarili, in zato

radi plačujejo obresti kot ceno za prepustitev kapitala v porabo za gotovo dobo. Takega odvišnega kapitala se dobi v mestih in na kmetih. Nekdaj so posojali tisti, ki so imeli odvišen kapital, kar sami brez posredovanja, dandanes posredujejo kredit različni zavodi: kreditne zadruge (rajfajznovke in šulce-deličevke), hranilnice in različne banke. Vendar se na kmetih izvrši še mnogo kreditnih poslov brez posredovanja kreditnih zavodov. Ostali kmečki odvišni denar se pa nalaga po vseh teh različnih kreditnih zavodih. Splošno se lahko trdi, da se denar na kmetih zbira v majhnih svotah. Kakor rečeno, je gospodarstvo na kmečkih posestvih takega značaja, da je skoro izključen nastanek velike glavnice. Tudi pridni, varčni, skromni in obenem podjetni in brihtni gospodarji samo s kmetijstvom ne morejo priti do velikega kapitala. Kmečki kapital le počasi narašča. Drži se ga znoj in zdržnost, dostikrat je v resnici pristradan. Tak kapital ni za špekulacijo. Tak kapital je po natori poklican za pokritje kredita tam, kjer je vsaka nevarnost izključena, čeprav obresti niso visoke. Že to je za izobraženega kmečkega gospodarja, ki razpolaga z odvišnim kapitalom, zadosten razlog, da naloži prihranke svoje samo v takih zavodih, ki služijo kmečkim kreditnim potrebam, če bi bil tudi popolnoma brez čuta za stanovsko vzajemnost, ki mu tudi velevala, pomagati najprej svojim tovarišem, da jim ne bo treba v sili iskati za njihove razmere predragega in neprikladnega kredita v denarnih zavodih, ki so prikrojeni trgovskim, industrijskim in obrtnim razmeram, in opustiti vsako misel na napredek.

Zgoraj omenjeno dejstvo, da je odvišni kmečki denar naložen po vseh različnih denarnih zavodih, tudi po bankah, dokazuje, da zelo manjka po kmetih prave stanovske vzajemnosti, še veliko bolj pa stanovske izobrazbe, zlasti tudi v važnem vprašanju kmečkih dolgov in kmečkega kredita. To pomanjkanje so tekom sedanje krize špekulativni denarni zavodi po možnosti izrabili in so z velikansko agitacijo

skušali dobiti ves kmečki denar v svoje roke. Mnogo so jih z nekoliko višjimi obrestmi premamili. Pokoro za ta greh je delal in jo še dela ves kmečki stan. Koliko prosilcem so morale vsled tega odreči naše rajfajznovke zaprosena posojila. Če bi se bili vsi kmetje ravnali po pravilu, da mora ves kmečki denar v kmečke denarne zavode, bi ne bilo treba nobene upravičene in pametne prošnje odreči. Druga posledica je bila, da so mnoge naše hranilnice in posojilnice morale zvišati obrestno mero, kar gotovo ovira kmečki napredek, da ne govorimo o tem, da so na ta način udarjeni tisti kmetovalci, ki potrebujejo kredita, to so po večini ravno najšibkejši, torej če že ne podpore pa vsaj na vsak način obzirnosti vredni kmečki gospodarji. Da ni prišlo do še hujšega, da ni vladajoča denarna kriza zadela našega kmeta z vso strogostjo, na to so lahko ponosni delavci na združnem polju.

Poseben značaj ima kmečko kreditno vprašanje tudi kot življensko vprašanje stanu, ki je po splošno priznanem mnenju steber naroda in države, podlaga vsega narodnega gospodarstva, predpogoj gospodarske neodvisnosti, ki je pa obenem že v zelo mnogih državah in tako tudi pri nas zapisan v črne bukve pogina. V tem oziru je kmečki kredit popolnoma enakopraven kreditu države, dežele in drugih javnih korporacij. Zato je država prva poklicana na branik, kadar se gre za varstvo kmečkih interesov pri reševanju kreditnega vprašanja. In popolnoma upravičena je zahteva, da morajo uživati vrednostni papirji hipotečnih zavodov, ki služijo kmečkemu kreditu, vse tiste prednosti in ugodnosti, ki so dodeljene državnim vrednostnim papirjem. Iz tega vzroka je tudi država in dežela dolžna vpoštevati načelo, da je kmečki odvišni denar najprej in predvsem za pokritje kreditnih potreb lastnega stanu, in zato ne sme delati konkurence denarnim zavodom, ki služijo izvrševanju tega načela. S stališča moderne socialne politike, da mora država v gospodarskem boju ščititi šibkejšega, je država tudi

dolžna varovati koristi kmečkega stanu v konkurenci, ki se vrši med kreditnimi zavodi, ki služijo kmetijskemu kreditu in drugimi kreditnimi zavodi, če že ne bolj vsaj toliko, da strogo pazi, da se v tem boju ne kršijo državni zakoni.

Dr. J. Mohorič.

Vnovčevanje živine.

(Poročal Fr. Krištof na sestanku Gorenjskega živinorejskega okrožja v Škofjiloki dne 16. avgusta 1913.)

Pred par leti so bile zasnovane v naši deželi živinorejske zadruga, kojih namen je povzdigniti živinorejo v vsakem oziru. Ta hvalevredna naloga se je deloma tudi že posrečila v posameznih krajih, kjer živinorejske zadruga že več let delujejo. V takih krajih se je živinoreja skoro popolnoma prelevila. Namesto mešanice živine raznih pasem stopa lepa pasemska živina z lepšimi telesnimi oblikami. Seve o kaki popolnosti danes še ne moremo govoriti, treba bo še mnogo dela, predno dosežemo cilj.

Reja lepe plemenske živine mnogo stane. Večji trud in pozornost vsakega živinorejca se mora poplačati s tem, da naš živinorejec vso lepo vzrejeno živino, kar je ima odveč, ugodno spravi v denar. Napačno bi bilo prodajati tisto plemensko živino, ki jo rabi kmetovalec zase za nadaljno vzrejo. Tako bi začeli podirati isto, kar smo v zadnjih letih dosegli v naši živinoreji dobrega. Lepo plemensko živino lahko prodaja tak živinorejec, ki ima že poln hlev najlepše živine. Nikdar pa, tudi v tem slučaju, naj ne da najboljše živine iz svojega hleva. Dobra plemenska živina se vedno lahko spravi v denar, le manjvredna živina najde danes težko odjemalcev -- vendar je tudi tako živino mogoče spraviti v denar. Najboljše jo je opitati in prodati mesarju.

Pravilna reja živine mnogo stane. Zato je potrebno, da bode živinorejec pri prodaji lepe živine, vzrejene z velikim trdom, dosegel tudi primerno ceno. Kdor se peča z

živinorejo, mi bo lahko potrdil, da je res lepo živinče težko vzrediti.

Pri nas se kupčija vrši večinoma po takozvanih prekupcih ali mešetarjih. Seveda je taka kupčija za našo živinorejo najbolj pogubna. Večina teh prekupcev goni živino od enega semnja do drugega, z Gorenjskega na Dolenjsko in Notranjsko in narobe. Zato imamo v Kranjski deželi tako pomešano živino, kakor malokje drugod. Poleg omenjenega se vrši tudi mnogo nepoštenih kupčij, ki po večini rodijo le sovraštvo, razne tožbe, občutno zgubo na času in denarju.

Da vsaj deloma odpravimo mešetarje in prihranimo našim živinorejcem čas in stroške, smo postavili vnovčevanje živine na drugo podlago, kojo so si zastopniki živinorejskih zadrug sami izbrali na lanskem sestanku v Kamniku. Že osnovana vnovčevalnica se je prenesla h Zadružni zvezi in je začela poslovati v septembru lanskega leta. Letos pa se že kaže zelo živahno delovanje.

Namen naše vnovčevalnice je seznaniti kupce in prodajalce živine potom oglasov v našem zadružnem glasilu »Narodni Gospodar«. Vsaka zadruga prejema po dva izvoda brezplačno. Na ovitku lista se tiskajo ponudbe živine za nakup in prodajo.

Ponudbe nakupa in prodaje so zadnji čas precej narasle in vidi se čedalje večje zanimanje za vnovčevalnico. Radi lepšega in popolnejšega pregleda so natisnjene najpoprej ponudbe za nakup, zatem ponudbe za prodajo, in sicer po vrsti so natisnjeni najpoprej priglašeni biki, zatem krave, telice, prašiči, konji, ovce in koze. Kdor n. pr. želi kupiti kravo pogleda le oglase za krave in mu ni treba vseh drugih oglasov prečitati, da najde zase kaj primerne.

Da živinorejci lahko svojo živino priglašajo, je oskrbela Zadružna zveza potrebne tiskovine, koje smo poslali vsem živinorejskim zadrugam v uporabo. Tiskovine so troje vrste. Tiskovine za priglašanje nakupa

in prodaje živine. Tu so posamezne rubrike za imena živinorejcev, kraj in zadnjo pošto, število živine, pasmo, starost, težo, ceno in za podatke, kdaj je bila krava pripuščena, koliko ima mleka letno in opombe. Te tiskovine spominjajo vsakega, kaj naj vse sporoči v zadevi priglašene živine. Te tiskovine naj se, kolikor le mogoče natančno izpolnijo, da ni potreba potem še enkrat povpraševati o raznih zadevah. Priglašanje naj bo torej čisto priprosto, kratko, biti mora pa točno in tudi zanesljivo. Druga tiskovina je koverta s tiskanim naslovom vnovčevalnice, tako ni potreba drugega, kakor oglas s koverta zalepiti, znamko prilepiti in oddati na pošto. Tretja tiskovina je dopisnica z že tiskanim naslovom vnovčevalnice. Na tej dopisnici je treba prodano živino odglasiti.

Ako se vse omenjene tiskovine pravilno uporabljajo, bo vnovčevalnica lahko točno poslovala. Nikakor ni na mestu, da zadruga, ki imajo tiskovine na razpolago, porablja za oglašanje živine navaden papir in narede oglas brez naslova in tako površno, da ni mogoče dognati, kaj pravzaprav hočejo priglasiti. Take oglase bomo pošiljali v koš.

Prav rado se tudi pozabi na dolžnost preklicati oglas, kadar se je živinče prodalo. Oglasi se brezplačno natiskajo, zato mora živino vsak, kdor jo je priglasil, tudi odglasiti, kadar je prodana. Naša vnovčevalnica ne kupčuje sama z živino temveč samo posreduje med kupcem in prodajalcem, zato tudi ne more biti informirana, kdaj je živina prodana. Nereda ne maramo v vnovčevalnici. Nered je oče zmešnjav in v takem položaju zgubi vnovčevalnica zaupanje. Za začetek pa se to seveda ne sme zameriti.

Da pridejo oglasi vnovčevalnice pravočasno v list, je potrebno poslati oglase do 5. in 20. vsakega meseca, ker se s tema dnevyoma sklone urejevanje.

Na vsak način je urediti vnovčevanje živine v krajih, kjer so živinorejske zadruga tako, da sprejema oglase en odbornik za-

druga ali kaka druga, od zadruga določena, zanesljiva oseba. Oskrbijo naj se po vseh zadrugah razglasne deske, kamor naj se pri-trjujejo oglasi. Razume se, da morajo biti deske na takem mestu, kjer hodi mnogo ljudi mimo. Stroški za take deske niso visoki in jih vsaka zadruga lahko pokrije. Kdor živino priglasil, mora plačati znamko za odpošiljatev oglasa.

Marsikdo se jezi, ker oglašene živine ni takoj ali nič prodal. Ta naj pomni, da šele začenjamo s tem načinom vnovčevanja živine in je treba živino priglašati, če se tudi tu in tam ne more prodati. Živinorejci še sedaj niso vajeni vnovčevalnice, zato pa je za začetek treba nekoliko potrpljenja. Jako veliko živine pa se je že prodalo, koja je bila oglašena pri vnovčevalnici. Dostikrat dobivamo oglase za nakup plemenske živine, a ker nimamo dosti oglasov za živino, koja se zahteva, ne moremo kupcem živine ustreči, tedaj moramo takim kupcem sporočiti, da ni dosti take živine priglašene. Ako pa sam povprašam po taki živini, vidim, da je zadostno število potrebne živine na razpolago, vendar je nobeden ne priglasil. Kadar to malomarnost odpravimo, bomo odjemalcem živine potom naše vnovčevalnice lahko ustregli vselej.

Zadnji čas so se začeli zanimati za našo vnovčevalnico Hrvatje in tudi iz Bosne, Štarskega in Koroškega prihajajo povpraševanja po goveji živini in prašičih. Kadar bo dosti vsakovrstne živine priglašene, bomo poskrbeli tudi za večjo reklamo v teh krajih, posebno ob takih prilikah, kadar se bodo vršili semnji za plemensko živino.

Omeniti imam še, da naj se cene živine v oglasih ne pretiravajo. Tako pretiravanje cen ima za posledico le nezaupanje do vnovčevalnice. Za bika, vrednega 400 K, zahtevati 600 K je nesmiselno. Seveda mora biti cena primerna resnični vrednosti živine. Ako je žival res plemenite in najboljše kakovosti, se tudi visoka cena doseže. Poznam vrednost

živine in se mi je v par slučajih pripetila neprijetnost, da kupcu radi neprimerne cene nisem mogel živine priporočiti. Torej pametna cena se naj nastavi.

Neumestno je tudi, vsiljevati nagrade za posredovanje živinorejskemu inštruktorju. Potem smo pa zopet na stari poti mešetarenja, vnovčevalnica ima namen to odpraviti. Pravilno je, da vsak prodajalec živine pokloni 1% od prejete prodajne svote živinorejski zadrugi, da more ista nabiralcem oglasov pokloniti vsakoletno malo nagrado za njih trud.

Kadar se živinorejci vnovčevalnice privadijo, bomo sprejemali tudi oglase za klavno živino, ako se nam bo posrečilo najti odjemalcev za njo.

Na današnjem zborovanju so se slišali glasovi, kako spraviti živino v denar. Sedaj Vam je jasna namera vnovčevalnice, koje pogojev ni tako težko izpolnovati, samo nekaj požrtovalnosti je treba in šlo bo.

Skrb za zdrava stanovanja.

Referiral pri soc. ustavnem odseku kat. shoda dr. Adlešič.

Človek preživi v svojem stanovanju več nego polovico svojega življenja. Naravno je, da najbližja okolica, v kateri se človek giblje, vpliva ne samo na telesni nego tudi na duševni razvoj posameznika. Stanovanje, njegova ureditev in položaj upliva v veliki meri na človeški značaj.

Prvi pogoj za dobro stanovanje je, da je zdravo. Stanovanje mora imeti dovolj zraka in svetlobe. V srednji Evropi se zahteva za prebivalca 4 m² stanovanjskega prostora pri višini nadstropja 2.50 m do 3 m, torej 12 do 15 m² zraka. Glede svetlobe se zahteva, da mora biti površina, oziroma vsebina okna $\frac{1}{12}$ do $\frac{1}{8}$ tal.

Daljna higijenična zahteva je, da mora biti soba prezračljiva, da jo obsijejo solnčni žarki. Stanovanje mora imeti tudi od zunaj svež zrak; zato se ne sme tiščati hiša k hiši,

oziroma preveč približati hiša do hiše; zahtevajo se prostorne ulice, velika dvorišča itd.

Kjer niso izpolnjeni vsi ti pogoji, tam je stanovanje kal ljudskih bolezni. V prvi vrsti pride v poštev jetika. Ta je najbolj razširjena tam, kjer so slaba in nezdrava stanovanja, lahko bi jo nazvali stanovanjsko bolezen.

Profesor Rauchberg je preračunal statistično število jetičnih na Dunaju; primerjal je dva okraja: prvega in desetega, prvi je sedež bogatih, drugi pa delavskih slojev. Našel je, da stoji število bolezni v prvem okraju napram onemu v desetem okraju v razmerju 1 : 2 in umrljivost 1 : 4.

Na Angleškem so primerjali umrljivost v velikih mestih z umrljivostjo v takozvanih vrtnih mestih; pokazalo se je statistično, da znaša umrljivost pri odraslih na vsakih 1000 ljudi 15.9, pri otrocih pa 145. V vrtnih mestih nasproti temu pri odraslih 4.8, pri otrocih pa 4.8 ali 75 do 80.2. Gotovo pridejo tukaj v prvi vrsti v poštev ravno zdrava stanovanja, ki povzročajo toliko manjšo umrljivost pri odraslih, posebno pa pri otrocih.

Slabo stanovanje ima tudi v npravnem oziru dalekosežne posledice za poedinca in družino in družbo.

Tesnega, temnega in zaduhlega stanovanja nihče ne ljubi. Kdor je nanj navezan, se ga po možnosti ogiblje. Zato išče raje zabave in razvedrila v gostilni in drugod. S tem se razvija in pospešuje pijanstvo z vsemi žalostnimi posledicami.

Žalostnejša je še slika, če je navezana na tako stanovanje družina. Oče, mesto da bi v prostem času hitel med svojce, gre rajši v gostilno, kjer popiva svoj tedenski zaslužek, družina pa strada doma. Družinsko življenje je v takem slučaju uničeno za vedno. Zane-marja se vzgoja otrok, ki so večinoma prepuščeni sami sebi in svoji usodi in zaidejo v slabe družbe.

Statistično je tudi dokazano, da so taka tesna in mala delavska stanovanja najdražja. Takozvani Švabov zakon dokazuje, da odpade

na najemnino tim višji znesek, čim manjše je stanovanje. Mali delavec, ki stanuje v pravesnih prostorih, plačuje svoje stanovanje najdražje. On plača dobro četrtino, včasih celo tretjino svojih dohodkov samo za stanovanje. Takozvani srednji stanovi pa plačujejo svoja stanovanja približno z eno šestino svojih dohodkov.

Na Dunaju so izračunali, da je na Ringu kjer so velike lepe hiše z lepimi svetlimi in prostornimi stanovanji 1 m² stanovanjskega prostora, oziroma 1 m² stanovanjskih tal veliko cenejši kot ista količina v najmanjših stanovanjih.

Odkod to pride!

Znano je, da je največje pomanjkanje dobrih delavskih stanovanj, to je stanovanj z dvema stanovanjskima prostoroma. Ker je vprašanje večje kot ponudba, so cene toliko višje. Neradi zidajo, ker imajo radi trdne stranke, zato pomanjkanje ravno pri nižjih slojih.

Kaj povzroča draginjo stanovanj?

Kdor hoče graditi hišo, naj misli najprej na stavbni svet. Navadno se čujejo pritožbe: Bi že zidal hišo, če ne bi bil svet tako drag. Kdor nima toliko kapitala, da bi si nabavil za lasten denar stavbišče, si ne upa zidati hiše.

Draginjo stavbišča pa povzroča največ prekupovanje zemljišč. Špekulanti pokupijo svet na onem delu mesta ali trga, kjer upajo, da se bo v doglednem času zidalo. Svet drže nekaj časa v svojih rokah, potem ga parcelirajo in oddajajo z velikanskimi dobički. Včasih zidajo nalašč par hiš na tistem svetu, da jih nekoliko cenejše oddajo in privabijo s tem stanovalce na dotični del mesta.

Zato je prvi pogoj stanovanjske politike, da naša mesta, trgi in industrijske občine pokupijo po možnosti same svet, kjer se bo v doglednem času širilo mesto, trg in bo nastala potreba po dobrih stanovanjih. Tudi če vzame mesto posojilo v ta namen, in pri prodaji posameznih parcel po nabavni ceni

bo prišlo zemljišče, oziroma stavbišče veliko ceneje kot v tem slučaju, če se še naprej pusti zasebna špekulacija z zemljiščem.

Naši kraji bi morali iti pri tem po zgledu nemških mest, ki imajo po eno četrtino ali celo polovico ali še več mestnega sveta v svojih rokah in s tem regulirajo cene zemljišč.

Kar velja za mesta, velja še v večji meri za industrijske kraje, ki jih je še več v naši domovini, ki trpe še bolj na stanovanjski bedi kot prebivalci naših mest. Gre se tukaj v prvi vrsti za naše delavce po industrijskih krajih.

Če kdo, potrebuje ravno naš delavec zdravega stanovanja.

Pa tudi naše kmečke občine so poklicane skrbeti za stavbni svet svojim ljudem. Morda je na prvi pogled stvar čudna in neizvedljiva. Pa ni.

Znano je, da trpe na pomanjkanju delavcev zlasti naši kmetje. Nihče noče biti danes kmetski posel ali delavec, vsak hoče čimprej obogateti v mestu ali Ameriki in postati svoj gospod. Če bi pa takim nesamostojnim kmetskim poslom bilo omogočeno priti doma v domačem kraju do samostojne eksistence, če bi doma imel priliko postati gospodar in družinski oče, potem ne bi mu prihajalo vedno na misel mesto in Amerika.

Če bi si naše občine nabavljale svet in ga oddajale ipotom stavbinske zadruge takemu kmetskemu poslu, da si doma zgradi hišico in vrtiček, bi ga s tem priklenili na domačo zemljo. Ker je na kmetih od spomladi do jeseni dobrega zaslužka, je brezdvomno, da bi taki delavci lahko izhajali in preskrbeli svojo rodbino. V zimskem času pa bi jim dala dela domača obrt.

Tako bi šla rešitev stanovanjskega vprašanja na deželi roko v roki z rešitvijo poselskega vprašanja.

Nekatere občine so že napravile poizkus, ki se je dobro obnesel.

Poleg stavbišča nedostaja posamezniku tudi potreben kredit, da bi si mogel postaviti lastni dom. To velja zlasti za naše kmetske

delavce in posle, za naše industrijske delavce in obrtnike in uslužbence po mestih. Kdor je priden in delaven, si v nekaj letih prihrani nekaj stotakov, toda to še nikakor ne zadostuje za lastno hišo z vrtom za bivališče cele družine.

Zato je treba tem takozvanim malim ljudem seči pod roke s kreditom. To se lahko zgodi s pomočjo stavbinskih zadrug.

Za kredit zadrug samih pa je poskrbljeno z državnim fondom iz leta 1912. Ta državni fond ima namen, prevzemati za stavbinske zadruge poroštvo, in sicer za tista posojila, ki potrebujejo poroštva, to je za druge hipoteke. Na prvo mesto, to je do 50 odstotkov se dovoli posojilo pri vsakem zavodu, čez 50 odstotkov vrednosti pa da zavod posojilo le proti posebnemu jamstvu; tako jamstvo pa daje zadrugam navedeni fond, in sicer do višine 90 odstotkov. Ostalih deset odstotkov mora imeti pa že tisti, ki gradi hišo, sam.

Torej je za kredit zadostno preskrbljeno. Treba je le ustanovitve stavbinskih zadrug po naših mestih in industrijskih krajih, pa tudi po deželi, da se omogoči tem potom do lastne eksistence kmetskim poslom in tako utrdi tudi kmeti stan.

Povdarjati pa mi je še eno socialno zahtevo, s katero se moram obračati na naše denarne zavode.

Če vzame zadruga kredit za prve hipoteke po navadni obrestni meri, potem je njeno delovanje v prid njenih članov jako otežkočeno. Pomisliti je, da dela edino s kreditom; posojilo vzame za svet, za stavbo itd. Pri višini tekoče obrestne mere bi zadruga težko zmogla svoj socialni posel.

Zato morajo stavbinske zadruge podpirati pri njihovem človekoljubnem delovanju naši denarni zavodi, posojilnice in hranilnice, banke in zavarovalnice. Posebno mi je omeniti še Nezgodne zavarovalnice v Trstu, ki se pri njej nabirajo ogromne vsote našega slovenskega denarja. Ta denar mora priti zopet našemu ljudstvu v prid.

Iz tisoč in tisoč malih in žuljevih rok se nabirajo zlati studenci v naših zavodih. Zavedajte se tega, gospodje, in dajte svoje rezervě zopet žuljavim rokam v prid, da si pribore lažje dostojno in vredno stanovanje. To bo najlepše narodno delo, ki bo ohranilo sveže sile našega naroda.

Naj omenim zgled iz Nemčije. Nemški zavarovalni zavodi proti nezgodam so le do leta 1905 dali stavbinskim zadrugam na razpolago 151 milijonov mark.

Danes vlada na stanovanjskem trgu zasebni kapital. Kapitalist je največji egoist, brez srca je in le ena želja ga preveva: pomnožiti svoj kapital. Zato izrabi stavbo do skrajnosti. Kjer je ugodna prilika za oddajo stanovanj, kjer se lahko vse odda v najem radi pomanjkanja stanovanj, tam pusti kapitalist, da se stlačijo njegovi najemniki v vseh prostorih njegove hiše, da ta le več nese.

V resnici je slika mnogih stanovanj po naših industrijskih krajih jako žalostna: temne in zaduhle luknje so, v katerih se ubija sveža sila delavskih slojev. Danes naša javnost tega toliko ne ve, niti ne čuti; naši javnosti je treba ostrejšega opomina, je treba kake hude nalegljive bolezni, da jo vzdrami toliko, da se začne zanimati za stanovanjsko vprašanje naših delavcev.

Proč z tako rezerviranostjo in mrzlostjo! Naši avtonomni zastopi, predvsem občine naj čim preje ustanove poseben urad za nadzorstvo stanovanj. Potem pa naj v resnici tudi izvedejo nadzorstvo s pomočjo zdravniškega in stavbnega izvedenca. Prepričan sem, da se bo pokazalo pri nas, kar se je pokazalo tudi drugje, da bodo morali zapreti mnogo teh stanovanj iz zdravstvenih ozirov in pripraviti gospodarje do tega, da bodo take brloge popravili in pripravili za prava človeška stanovanja.

Takemu uradu naj se pridruži še urad za rešitev sporov, izvirajočih iz stanovanjskega razmerja. Ti spori so nebrojni in kalijo hišni mir in razjedajo družinsko srečo sto in

sto družinam. Povzročajo prepogoste selitve, o katerih pravi pregovor: enkrat pogoreti ali dvakrat se preseliti. Vzrok so tudi dolgotrajnemu sovraštvu in dragim pravdam.

Zato je nujna potreba, da se uvedejo obligatorni stanovanjski pravni uradi pri občinah, to velja pred vsem za mesta in trge, ki bodo definitivno reševali take spore, čim cenejše in hitreje.

Ker sem že pri naših zastopih, obračati se moram še posebej na en zastop, to je na naš deželni zbor in odbor, ki nam dela deželne postave.

Ravno stavbena tehnika je daleč prehitela naše zakonodajstvo. Naši stavbeni predpisi so tako zastareli, da podražijo stavbe za 20 do 30% ali še več. Kolika je tukaj izguba narodnega premoženja, ki se pozna zlasti pri revnejših slojih, pri malih ljudeh.

Zato ne smemo odlašati niti trenutka. Nemčija in druge države so že storile svojo dolžnost in z novimi stavbenimi predpisi omogočile stavbe, ki so 30% in še več ceneje, kot jih je mogoče zidati pri nas.

Omeniti mi je še načina stanovanja.

Začetkom so ljudje delali svoja stanovanja po svoji potrebi in po svojem lastnem okusu. Stanovanje je bilo izraz ljudskega mišljenja, slika njegovega značaja.

Danes je narobe, danes vpliva stanovanje na mišljenje in čustvovanje človeka, tvori mnogokrat njegov značaj, njegovo usodo.

Začetkoma si je človek napravil stanovanje sam, danes je navezan v največji meri na produkcijo stanovanj od strani velikega kapitala. Danes mora večinoma človek vzeti to, kar mu pripravijo drugi; temu mora podrediti tudi svoje potrebe, temu prilagoditi svoje naziranje, skratka, zadovoljiti se mora z danimi razmerami.

Raditega je malo zadovoljnosti ravno s stanovanjem. Ne glede na veliko draginjo, ki se kaže ravno na stanovanjskem trgu vedno bolj in bolj, je stanovanje tista potreba, ki jo človek v svojem in družinskem interesu

nikakor ne more in ne sme omejiti. Kajti slabo in nezdravo stanovanje je najhujša kal bolezni.

Stanovanja pa človek ne more in ne sme velikokrat izpreminjati.

Poleg vsega tega je človek srečen najbolj takrat, ko more sam svojim potrebam primerno urediti stanovanje, ko more istega prilagoditi svojemu mišljenju, ko postane stanovanje zunanji izraz njegovega značaja. Človek je takrat človek in srečen, če more sam odločevati svoje delovanje, stvariti lastno okolico in milje.

Zato je cilj moderne stanovanjske politike: pripomoči vsakemu posameznemu človeku oziroma družini do lastne hiše, do lastnega doma.

Zato mora biti in ostane postulat moderne stanovanjske politike: pomoč uradniku, obrtniku in delavcu, kmečkemu poslu do lastne hiše z vrtom, do lastnega doma.

Sprehod po svetu nam bo dokazal, da je ta misel uresničljiva, izvedljiva.

Pojdimo v obrtne kraje in mesta Nemčije, ne veš ali si prišel v mesto, ali v vas! Eno-družinske hišice z vrtom in lepim nasadom pred hišo; to vidiš v okolici vsakega mesta. Poglej na Angleško! Ista slika! Moderno mesto se izpreminja v vrt z družinsko hišo sredi tega vrta.

Kar je izvedljivo drugje, je tudi pri nas.

Brez odloga pojdimo med ljudstvo in zanesimo tja ideal: lastni dom na domači zemlji, rodni grudi. Vzgojimo našega človeka za ta ideal. Temu naj posveča najboljšo moč svoje mladosti, svojega moškega dela.

Vzgojimo varčnost v ljudstvu in ljubezen do starih idealov, na katere so prisegli naši predniki: ljubezen do lastnega doma na lastni zemlji. Če bo ta ideal trepetal pred očmi našemu mladeniču, ga nam ne bo ugrabila nema tujina. Naš narod bo poživljen s svežo silo naše mladine in bodočnost nam je gotova.

Nato so se sprejele sledeče

resolucije:

Zdravo stanovanje je prvi pogoj telesnega zdravja in нравnega življenja za poedinea in

družino. Današnja preskrba s stanovanjem je nezadostna in predraga. Draginjo povzroča predvsem zasebna špekulacija z zemljiščem, slab kredit in zastarelo stavbeno pravo.

Zato zahteva slovensko-hrvaški katoliški shod:

1. Občine, zlasti mesta in trgi naj nabavijo svet v neposredni bližini mesta, trga, ki ga bodo dajala v najem stavbinskim zadrugam, ki bodo skrbele za zdrava in cena stanovanja poedincem in družinam.

2. Občine, zlasti mesta in trgi naj ustanove urad za nadzorstvo stanovanj in mirno rešitev sporov, izvirajočih iz stanovanjskih razmer.

3. Posojilnice, hranilnice, zavarovalnice in banke naj dajejo stavbinskim zadrugam cen kredit, da pride dobiček ljudskega denarja zopet istemu v korist.

4. Stavbinske zadruge naj zidajo po možnosti enodružinske hiše z vrtom, ki so pogoj mirnega in srečnega družinskega življenja, v industrijalnih krajih in mestih naj zidajo tudi domove za moške in ženske.

5. Zakonodajni zastopi naj čimprej uvedejo nov stavbeni red, da bo odgovarjal modernim tehničnim in higijeničnim pridobitvam.

Gospodarski pregled.

Na deželni gospodinjški šoli v Repnjah, pošta Vodice, železniška postaja Vižmarje na Gorénjskem, se zaključki letni gospodinjški tečaj dne 25. oktobra t. l.

Zimski šestmesečni tečaj pa se prične 5. novembra t. l. in bo trajal do 25. aprila 1914.

Sprejemajo se gojenke, katere so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje, razsvetlavo, kurjavo in drugo. Za obrabo pohištva in učil je plačati za cel tečaj enkrat 15 K.

Prošnje za vsprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah najkasneje do 15. oktobra t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavezo izjavo starišev ali njih namestnikov,

da bodo obdržali gojenke skozi cel tečaj v zavodu. Pripomnimo, da se uče gojenke teoretično in praktično vsega gospodinjstva kot kuhanja, šivanja in krojenja, pranja, likanja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju, računstva in spisja pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora.

Deželna kmetijska gospodinjška šola na Vrhniki sprejema za zimski 6 mesečni tečaj od 1. novembra do 30. aprila učenke, ki so spolnile 14. leto in dovršile domačo ljudsko šolo. Šolo vodijo šolske sestre, poleg teh poučujejo deželni strokovni učitelji.

Učenke ostanejo ves tečaj v zavodu in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, perilo in postrežbo. Prošnje za vsprejem je vlagati do vštete 18. oktobra t. l., šolskemu vodstvu na Vrhniki. Prošnjam je pridjati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavezni list starišev oziroma postavnih varuhov, da gojenka ostane ves čas tečaja v zavodu.

Poučuje se verouk, vzgojeslovje, gospodinjstvo, knjigovodstvo, gospodinjstvo, računstvo in zdravstvo, gospodinjstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo, živinoreja, prašičjereja, mlekarstvo, perutninarstvo, pranje, likanje, šivanje, krojno risanje in kuhanje.

Kdor želi bolj natančnih pojasnil o tej šoli, naj se obrne pismeno na vodstvo gospodinjške šole.

Poročilo Gospodarske zveze v Ljubljani.

Umetna gnojila:

Rudninski superfosfat. Gospodarska zveza ima superfosfat vedno v zalogi in ga prodaja na drobno iz svojega skladišča po K 7.— za 100 kg. Zadrugam priporočamo, da naročajo skupno v celih vagonih, ker s tem si prihranijo veliko izdatkov na voznini. Pri odjemu celega vagona ponudimo superfosfat s 14% v vodi razstopne fosforove kisline po K 6.70 za 100 kg franko vsaka postaja na Kranjskem.

Tomasova žlindra 18% stane K 7.— franko naše skladišče, višje ali nižjeodstotna 34 vinarjev dražje ali cenejše. Pri odjemu celega vagona se zaračuni 18% po K 5.70 franko kolodvor Trst.

Kalijeva sol stane 12.60 za 100 kg. Kdor gnoji z rudninskim superfosfatom ali tomasovo žlindro, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo, ki vsebuje 42% kalija ali pa s kajnitom, ki vsebuje 12—14% kalija. Samo ob sebi umevno priporočamo kalijevo sol, ki vsebuje trikrat toliko kalija kakor kajnit. Kajnit stane K 5.50 za 100 kg.

Kostno moko prodaja Gospodarska zveza po K 10 za 100 kg.

Čilski solitar stane K 34.— za 100 kg franko postaja Ljubljana.

Amonijev sulfat stane K 38.— za 100 kg.

Krmila:

Tropine podzemskega oreha vsebujejo 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe, vsled česar jih zadržam, kakor tudi posameznim živinorejcem toplo priporočamo kot vspešno močno krmilo. Stanejo K 21.— za 100 kg; pri odjemu cellega vagona dovolimo znaten popust.

Lanene tropine, ki so pri kranjskih živinorejcih že splošno znane oddaja Zveza po K 22.— za 100 kg.

Klajno apno je potreben dodatek h krmi zlasti, kjer nimajo krmila dovolj rudninskih snovi v sebi. Klajno apno stane v pošiljativah od 5 kg do 50 kg po 24 vinarjev nad 50 kg po 22 vinarjev. Pri manjših pošiljativah se računi zavoj in vozni list 20 vinarjev.

Koruzo ima Zveza vedno v zalogi. Ker pa ima napravljene velike sklepe od največjih dobaviteljev, svetuje se, da zadruga naročajo koruzo skupno vsaj en vagon. Na drobno prodaja koruzo po K 19.50 franko Ljubljana; pri naročilih v celih vagonih pa bode mogla dovoliti veliko popusta.

Vino. Gospodarska zveza ima v zalogi le pristna vina. Vino se bo odslej računilo po sledečih cenah:

Rudeči bizeljec K 60 za 100 l.

Beli bizeljec K 56 za 100 l.

Opolo (izvrstno dalmatinsko) K 64 za 100 l.

Istrijansko belo, lepo, čisto milega okusa K 50 za 100 l.

Stroji:

Skladišče za poljedelske stroje je sezidano in stroji so že razstavljeni. Na to skladišče prav posebno opozarjamo zadruga kakor tudi posamezne člane. Razstave se udeležijo največje avstrijske tovarne, katere bodo imele celo leto svoje stroje razstavljene, tako da Zvezi ne bode treba priporočati strojev le na podlagi cenikov, ampak bode vsak lahko sam videl, kar si hoče naročiti. Zadruga prosimo, da naj tudi svojim članom priporočajo, da si naše skladišče ogledajo.

Za informacije o letini prosimo vse zadruga. Velike važnosti je za nas, da smo podučeni, kaka letina se obeta na raznih naših krajih. Prosimo obvestila, kako kaže letos krompir, fižol, žito, kak je bil pridelek na senu itd. Stroške za dopise drage volje Zveza povrne.

Nakupi.

Kmetovalce kakor tudi zadruga opozarjamo, da najbolj zanesljive podatke o cenah poljskih pridelkov dobe pri Gospodarski zvezi. Zveza nakupuje vse poljske pridelke, vsled česar vabimo člane, da takoj priglase ktere pridelke in koliko morejo prodati. Zlasti pa prosimo da nam ponudijo:

Glavni eksportni predmet naših poljskih pridelkov je **fižol** „ribničan“. Zadruga kakor tudi posamezne člane prosimo, da ponudijo Gospodarski zvezi ves njihov pridelek. Zaradi ugodnih trgovskih zvez plačuje Gospodarska zveza fižol po najvišjih dnevnih cenah.

Krompir letos nima dobre cene. Dobra letina na Goriškem in Ogrskem je vzrok, da se more prodajati krompir tako v Trstu kakor v Reki okroglo po 5 K za 100 kg, kar odgovarja ceni K 4 do K 4.20 za 100 kg franko Ljubljana.

Seno in slamo kupuje Gospodarska zveza za vojaštvo. Člani naj prijavijo razpoložljivo množino.

Jabolka za mošt nakupuje Gospodarska zveza v vseh množinah, vendar ne manj kakor 1 vagon.

Smrekovi storži se še veliko premalo izvažajo. Tudi ta predmet more prinesiti lepe novce. Storži so zreli meseca novembra in odsvetujemo, da bi se prezgodaj trgali, dokler ni še seme dovolj zrelo za kaljivost. Tudi storže moremo kupovati le v celih vagonih. Zadruga prosimo, da nam sporoče, koliko nam morejo preskrbeti storžev. Cene se določijo šele pozneje.

Zadružni pregled.

Uradni prostori. Primerni uradni prostori so za zadruga velike važnosti, največje za hranilnice in posojilnice. Mnogokrat se je že povdarjalo, da so posli, ki jih izvršujejo hranilnice in posojilnice, strogo zaupni; da morajo znati člani načelstva molčati kot grob o sklepih pri načelstvenih sejah, zlasti o dovoljenih posojilih. Ravno strah, da se bo vse izvedelo, če vzame posojilo v domači posojilnici, žene našega človeka, da gre iskat posojila drugam v sosedno faro ali mesto ali pa celo k oderuhu. Zato molk! Pa kaj pomaga molčečnost, če so uradni prostori v hiši, družinski sobi, kjer lahko poslušajo žena otroci, dekle, ali pa morda celo v prodajalni ali gostilni, kamor ima dostop vsak. Člani načelstva so dolžni molčati in pošteni in zavedni člani se tega zavedajo, ne zavedajo se pa tega člani

njihovih družin in drugi ljudje in teh tudi nihče ne more na odgovor klicati. Zato pa mora imeti vsaka hranilnica in posojilnica, če hoče res lepo uspevati in napredovati, če hoče uživati pri občinstvu popolno zaupanje, uradno sobo, v katero bodo imeli dostop samo člani načelstva in nadzorstva ali posojilnični uradniki in stranke s pričami, ki jih bodo same pripeljale. Soba mora biti narejena tako, da se ne bo vse slišalo tudi drugod, kar se bo v sobi govorilo. V taki sobi bodo posojilnični člani res doma, na neodvisnih zadružnih tleh, zadružni funkcionarji pa se bodo zavedali, da vrše uradne, odgovorne, zadružne posle.

Tako uradno sobo si pač lahko oskrbi vsaka, tudi najsihekkejša posojilnica. Ni treba da bi bila taka soba razkošno opremljena, gosposka, samo da odgovarja navedenim zahtevam. Gotovo pa je, da pri bogatejših zadrugah zelo dobro in vzgojno vplivajo lepi, okusno urejeni uradni prostori. Stroški za primerne uradne prostore se bodo vsaki zadrugi kmalu bogato izplačali.

Živinorejskim zadrugam! Na zborovanju gorenjskega živinorejskega okrožja v Škofji Loki dne 16. avgusta 1913 se je med drugim sprejela tudi ta resolucija:

Glasilo živinorejskih zadrug bodi „Narodni Gospodar“, v katerega naj zadruge res pridno dopisujejo o svojem delovanju.

Homec, 28. septembra 1913.

Ant. Mrkun,

predsednik gorenj. živinorej. okrožja.

Hrvaške kmetijske zadruge v Bosni in Hercegovini. Komaj par let se organizirajo Hrvatje v teh dveh deželah po zadrugah, vendar so imeli konec l. 1912 že 61 zadrug z 7897 člani, in sicer 7656 kmetov, 78 obrtnikov, 41 trgovcev, 30 učiteljev in 12 uradnikov. Težave povzroča nepismenost starejših ljudi, zlasti starešin. V področju zadruge Široki brijeg v Hercegovini se je po prizadevanju profesorjev tamošnje gimnazije naučilo čitati in pisati nad 1000 kmetov in kmetic. Tudi drugod se vrše analfabetski tečaji. Lastnega premoženja imajo vse zadruge K 934.755-64. Zadružništvo v anektiranih deželah čakajo zelo važne naloge. Na polju splošne izobrazbe morajo popraviti, kar je zakrivila zgodovina, kmečkemu ljudstvu morajo olajšati zemljiško odvezo in dvigniti ga morajo na višino, ki mu po njegovi nadarjenosti in značaju njegove grude gre.

Ali more biti vinkulirana knjižica predmet tatvine? Pri okrožni sodnji v Budjericah je

bila neka ženska obsojena zaradi tatvine. Med vkrađenimi predmeti je bila med drugim tudi vložna knjižica budjeviške posojilnice, vinkulirana na neko geslo. Ako bi se tatvina te knjižice ne bila vpoštevala, bi kaznjivo dejanje ne bilo imelo na sebi znaka hudodelstva. Obtoženka se je proti obsodbi pritožila in je glede vložne knjižice v svoji pritožbi navajala, da je bila zanjo brez vrednosti, ker ni poznala gesla, na katero je bila knjižica vinkulirana in da lastnik vsled te tatvine ni trpel nikake škode. Glede te tatvine bi se torej po njenem zagovoru ne smela obsoditi, ampak bi se ji smela prisoditi kazen le zaradi navadnega prestopka.

Najvišji sodni kot kasacijski dvor je pa to pritožbo zavrnil iz sledečih razlogov: V tem slučaju gre za to, ali je obtoženka sploh imela možnost, okoristiti se z vkrađenim predmetom (vložno knjižico). To vprašanje se mora potrditi. Obtoženka bi mogla slučajno ali na kak drug način zvedeti za geslo in vlogo dvigniti. Mogla bi bila tudi pripombo: „Geslo“ odstraniti ali prigrasiti geslo kot razveljavljeno ali razpolagati z vlogo s tem, da bi bila knjižico zastavila ali prodala. S tem bi se bila mogla okoristiti in komu drugemu prizadeti škodo v višini vsega zneska vloge.

Vabilo k rednem občnem zboru

Hranilnice in posojilnice v Staremtrgu pri Kočevju,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil v nedeljo dne 19. oktobra 1913 ob 4. uri popoldne v zadružnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Poročilo nadzorstva.

4. Volitev načelstva.

5. Volitev nadzorstva.

6. Poročilo o izvršeni reviziji.

7. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.

8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal brez ozira na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Čatežu,

registr. zadr. z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 19. oktobra 1913 ob pol 4. uri popoldne v društveni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.

2. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.

3. Volitev načelstva.

4. Volitev nadzorstva.

5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal brez ozira na število udeležencev.

Načelstvo.

Bilanca

**Hranilnice in posojilnice
v Št. Vidu nad Ljubljano,**
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:	K
Tekoči račun s člani . . .	240.320·54
Posojila članom	261.007·13
Tekoči račun z Zvezo . . .	187.346·—
Drugod naložen denar . . .	16.554·91
Delež v Zvezi	1.000·—
Inventar	1.297·55
Prehodni zneski	1.830·76
Zaostale obresti	402·76
Gotovina v blagajni	1.774·60

Skupaj . . . 711.534·25

Pasiva:	K
Hranilne vloge	690.267·37
Rezervni zaklad	13.302·98
Deleži	692·—
Prehodni zneski	2.301·25
Za 1913 predpl. obr. posoj. .	716·71
Čisti dobiček	4.253·94

Skupaj . . . 711.534·25

Denarni promet	K 1.308.030·—
Stanje članov začetkom l. 1912 . .	151
Prirastlo	24
Odpadlo	2
Stanje koncem l. 1912	173

Bilanca

**Prve žebljarske in železo-obrtne
zadruge v Kropi in Kamni-**
gorci,

reg. zadr. z omejl. zavezo,
z dnem 30. junija 1913.

Aktiva:	K
Vrednost blaga	136.272·82
Terjatve na blagu pri nezadr. .	131.513·14
Vrednost nepremič. invent. .	63.836·74
Vrednost premič. inventarja .	33.425·84
Imovina v c. kr. avstr. pošt. hranilnici	8.002·02
Imovina v kr. ogrski pošt. hranilnici	645·90
Imovina v bosniški pošt. hranilnici	4.179·69
Kavcije	6.579·91
Naložen denar	610·—
Gotovina 30. junija 1913 . . .	77·03

Skupaj . . . 385.143·09

Pasiva:	K
Deleži	43.729·96
Tekoči račun z Zvezo	239.482·22
Izposojilo članov	9.357·77
Dolg na blagu nezadr.	19.215·68
Dolg ministrstvu javnih del .	9.000·—
Dolg na strojih obrtno-pospeševalnemu uradu, Dunaj .	3.915·45
Kavcije uradnikov	56·15
Penzijski zaklad	13.549·36
Obresti penzijskega zaklada .	677·47
Amortizacijski zaklad	6.709·23
Rezerva za zgube	5.481·77
Rezervni zaklad in pripis pristopnin	18.577·36
Čisti dobiček	15.390·67

Skupaj . . . 385.143·09

Denarni promet	K 2.710.609·47
Stanje članov začetkom rač. leta .	196
Prirastlo	17
Odpadlo	9
Stanje koncem rač. leta	204

Bilanca

**Kmetijske hranilnice in posojilnice
v Staremtrgu pri Ložu,**
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:	K
Posojila	715.686·48
Inventar premični	2.368·24
Inventar nepremični	40.180·—
Zaostale obresti posojil . . .	20.986·30
Delež pri Zadr. zvezi	1.000·—
Delež pri Unionu	3.000·—
Delež pri Ljudski posojilnici .	4·—
Naložen denar	3.000·—
Gotovina 31. decembra 1912 .	2.147·88

Skupaj . . . 788.372·90

Pasiva:	K
Deleži	1.406·—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	677.649·42
Tekoči račun z Zvezo	67.433·—
Predplačane obresti posojil .	580·03
Rezervni zaklad	35.027·39
Čisti dobiček	6.277·06

Skupaj . . . 788.372·90

Denarni promet	K 756.827·88
Stanje članov začetkom l. 1912 . .	701
Prirastlo	11
Odpadlo	9
Stanje koncem l. 1912	703

Bilanca

**I. delavskega konsumnega
društva na Jesenicah,**

reg. zadr. z omejl. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:	K
Vrednost blaga	20.745·85
Terjatve na blagu pri zadr. . .	19.753·66
Vrednost neprem. inventarja .	19.667·81
Vrednost premič. inventarja .	2.602·79
Delež pri Zadr. zvezi	10·—
Delež pri Gospodarski zvezi .	220·—
Delež pri hranilnici in posojilnici na Jesenicah	5·—
Predplačani davek	10·—
Predplač. obresti od izposoj. .	62·43
Gotovina 31. decembra 1912 .	6.822·54

Skupaj . . . 69.900·08

Pasiva:	K
Deleži	5.950·—
Neizplačane obresti deležev .	122·—
Izposojila	20.591·47
Dolg na blagu nezadr.	7.713·76
Rezervni zaklad, pripis iz čistega dobička l. 1911 in 4% obresti od tega	20.243·—
Čisti dobiček	15.279·85

Skupaj . . . 69.900·08

Denarni promet	K 451.480·74
Stanje članov začetkom l. 1912 . .	308
Prirastlo	37
Odpadlo	3
Stanje koncem l. 1912	342

Bilanca

**I. ljubljanskega delavskega
konsumnega društva,**

reg. zadr. z omejl. poroštvom,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:	K
Vrednost blaga { špecerije	51.277·08
{ manufakt.	24.448·14
Terjatve na blagu pri zadr. . .	28.370·14
Vrednost neprem. inventarja .	58.292·44
Vrednost premič. inventarja .	1.381·49
Delež pri Gospodarski zvezi .	340·—
Delež pri Sodavičarski zadr. .	20·—
Delež pri Zadr. zvezi	10·—
Delež pri Ljudski posojilnici .	4·—
Gotovina 31. decembra 1912 .	1.235·16

Skupaj . . . 165.378·45

Pasiva:	K
Deleži	24.608·—
Izposojila pri Deželni banki .	19.667·10
Izposojila pri Mestni hran. . .	11.330·49
Izposojila pri Ljudski posoj. .	18.295·56
Dolg na blagu	50.940·05
Rezervni zaklad leta 1911 in pripis 1911	34.215·89
Čisti dobiček	6.321·36

Skupaj . . . 165.378·45

Denarni promet	K 919.057·58
Stanje članov začetkom l. 1911 . .	860
Prirastlo	181
Odpadlo	55
Stanje koncem l. 1911	986

Bilanca

**Kmečke hranilnice in posojilnice
za občino Postojna,**

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:	K
Posojila	76.013·79
Tekoči račun z Zvezo	38.909·—
Inventar premični	180·10
Zaostale obresti posojil . . .	1.371·18
Delež pri Zadr. zvezi	1.000·—
Poštna hranilnica	100·—
Gotovina 31. decembra 1912 .	1.159·89

Skupaj . . . 118.733·96

Pasiva:	K
Deleži	300·—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	116.781·35
Predplačane obresti posojil .	59·96
Rezervni zaklad	1.135·20
Čisti dobiček	457·45

Skupaj . . . 118.733·96

Denarni promet	K 158.133·43
Stanje članov začetkom l. 1912 . .	137
Prirastlo	14
Odpadlo	6
Stanje koncem l. 1912	145

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
na Blokah,
reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.		K
Posojila		380.934 84
Inventar premični		196 37
Inventar nepremični		3.943 40
Zaostale obresti posojil		16.144 64
Delež pri Zadrugi zvezi		1.000 —
Delež pri Ljudski posojilnici		4 —
Prehodni		7.003 47
Gotovina 31. decembra 1912		11.523 89
Skupaj		420.750 61
Pasiva.		K
Deleži		696 —
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		289.098 16
Tekoči račun z Zvezo		109.595 —
Predplačane obresti posojil		1.027 —
Rezervni zaklad		19.096 21
Čisti dobiček		1.238 24
Skupaj		420.750 61
Denarni promet K		255.180 39
Stanje članov začetkom l. 1912		364
Prirastlo		3
Odpadlo		19
Stanje koncem l. 1912		348

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
na Brezovici,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.		K
Posojila		90.126 91
Tekoči račun z Zvezo		13.309 —
Inventar premični		333 31
Zaostale obresti posojil		315 82
Vrednost tiskovin		50 —
Delež pri „Zadrugi zvezi“		1.000 —
Tekoči račun s člani		9.498 09
Gotovina 31. decembra 1912		188 74
Skupaj		114.821 87
Pasiva.		K
Deleži		500 —
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		101.960 75
Predplačane obresti posojil		508 19
Tekoči račun z Mlečarsko zadrugo		10.022 56
Rezervni zaklad		1.238 31
Čisti dobiček		592 06
Skupaj		114.821 87
Denarni promet K		204.762 18
Stanje članov začetkom l. 1912		121
Pristopilo		15
Izstopilo		11
Stanje koncem l. 1912		125

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
pri Sv. Jakobu ob Savi,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.		K
Posojila		104.896 —
Tekoči račun z Zvezo		57.889 —
Inventar premični		70 26
Inventar nepremični		384 —
Zaostale obresti posojil		1.289 95
Zaostale obresti prehodnih		66 98
Delež pri Zadrugi zvezi		1.000 —
Delež pri Ljudski posojilnici		4 —
Tekoči račun s člani		10.648 17
Prehodni		2.873 —
Gotovina 31. decembra 1912		1.128 19
Skupaj		180.249 55
Pasiva.		K
Deleži		430 —
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		173.410 44
Predplačane obresti posojil		210 44
Rezervni zaklad		5.355 43
Čisti dobiček		843 24
Skupaj		180.249 55
Denarni promet		255.777 21
Stanje članov začetkom l. 1912		209
Pristopilo		12
Odpadlo		6
Stanje koncem l. 1912		215

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Artičah,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.		K
Posojila		128.847 —
Tekoči račun z Zvezo		30.480 —
Inventar premični		283 68
Zaostale obresti posojil		175 09
Delež pri „Zadrugi zvezi“		1.000 —
Gotovina 31. decembra 1912		812 42
Skupaj		161.598 19
Pasiva.		K
Deleži		3.220 —
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		152.270 43
Predplačane obresti posojil		1.311 72
Rezervni zaklad z obrestmi		3.611 71
Čisti dobiček		1.184 33
Skupaj		161.598 19
Denarni promet K		308.495 70
Stanje članov začetkom l. 1912		294
Pristopilo		35
Odpadlo		7
Stanje koncem l. 1912		322

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Št. Vidu pri Zatičini,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.		K
Posojila		410.234 —
Tekoči račun z Zvezo		193.151 —
Inventar premični		67 83
Zaostale obresti posojil		1.258 57
Delež pri Zadrugi zvezi		1.000 —
Naložen denar		94.275 —
Gotovina 31. decembra 1912		29.161 17
Skupaj		729.147 57
Pasiva.		K
Deleži		990 —
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		704.426 39
Rezervni zaklad z obrestmi		23.069 89
Čisti dobiček		661 29
Skupaj		729.147 57
Denarni promet K		736.033 91
Stanje članov začetkom l. 1912		478
Pristopilo		27
Odpadlo		10
Stanje koncem l. 1912		495

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Šmartnem pri Litiji,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.		K
Posojila		352.443 43
Tekoči račun z Zvezo		121.261 —
Inventar premični		1.091 84
Inventar nepremični		7.815 —
Zaostale obresti posojil		7.864 91
Delež pri Zadrugi zvezi		1.000 —
Tekoči račun s člani		8.130 96
Zaostale obresti tekočega računa s člani		182 92
Gotovina 31. decembra 1912		1.900 98
Skupaj		501.691 04
Pasiva.		K
Deleži		824 —
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		493.029 37
Predplačane obresti posojil		551 97
Rezervni zaklad		6.468 53
Čisti dobiček		817 17
Skupaj		501.691 04
Denarni promet K		622.480 66
Stanje članov začetkom l. 1912		367
Pristopilo		48
Odpadlo		3
Stanje koncem l. 1912		412